

NGHIÊN CỨU MỐI QUAN HỆ GIỮA SỰ BAO DUNG CỦA HUẤN LUYỆN VIÊN VÀ HÀNH VI CHỦ ĐỘNG CỦA VẬN ĐỘNG VIÊN TRONG CÁC ĐỘI TUYỂN BÓNG RỔ TRÌNH ĐỘ CAO Ở VIỆT NAM

Phạm Thanh Tùng*; Thái Thị Diễm Thúy**; Phạm Văn Hiếu***

ABSTRACT

Coach tolerance for athletes' proactive behavior in high-level basketball teams in Vietnam is important in finding solutions to improve the relationship between coaches and athletes, thereby improving the sports performance of the athletes as well as of the team.

Keywords: Coach, tolerance

Ngày nhận bài: 9/6/2021; Ngày phản biện: 11/6/2021; Ngày duyệt đăng: 23/6/2021

1. Đặt vấn đề

Quá trình huấn luyện thể thao là được tiến hành bởi hai chủ thể chính là huấn luyện viên (HLV) và vận động viên (VĐV). HLV và VĐV gắn bó chặt chẽ với nhau, không thể tách rời trong quá trình cùng nhau nỗ lực phấn đấu để đạt được các mục tiêu thể thao. Trong mối quan hệ truyền thống hiện nay, HLV đóng vai trò là người thầy, quản lý, hướng dẫn mọi mặt của quá trình tập luyện thi đấu, còn VĐV là người chấp hành, thực thi vô điều kiện các yêu cầu, chỉ đạo mà HLV đưa ra. Mối quan hệ một chiều này có tác dụng làm cho quá trình tập luyện, thi đấu được diễn ra một cách thống nhất, xuyên suốt, tập trung sức mạnh của tập thể vào các mục tiêu thể thao dưới sự chỉ đạo cao nhất là HLV. Tuy nhiên chính việc đề cao vai trò của HLV lên trên hết trong quá trình huấn luyện lại làm hạn chế nghiêm trọng sự chủ động, tính linh hoạt sáng tạo của mỗi cá nhân VĐV, làm cho VĐV ngày càng bị động, thiếu tích cực. Từ đó, ảnh hưởng đến hiệu quả quá trình tập luyện thể thao, thành tích thi đấu thể thao của VĐV đến một giới hạn nhất định sẽ khó có thể nâng cao hơn nữa.

Sự bao dung của HLV đối với hành vi chủ động của VĐV trong các đội tuyển bóng rổ trình độ cao ở Việt Nam có ý nghĩa quan trọng trong việc tìm ra các giải pháp cải thiện mối quan hệ giữa HLV và VĐV, từ đó nâng cao thành tích thi đấu thể thao của VĐV cũng như của tập thể đội tuyển.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Đánh giá về sự bao dung của HLV và hành vi chủ động của VĐV trong các đội tuyển bóng rổ trình độ cao Việt Nam.

2.1.1. Xây dựng thang đo về Sự bao dung của HLV và thang đo lường về Hành vi chủ động của VĐV trong các đội tuyển bóng rổ trình độ cao ở Việt Nam.

Thông qua việc tổng hợp, tham khảo các tài liệu, công trình nghiên cứu khoa học có liên quan, chúng tôi đưa ra khái niệm về Sự bao dung của HLV và Hành vi chủ động của VĐV như sau:

(1) “Sự bao dung của huấn luyện viên”: là chỉ sự bình đẳng đối xử và tôn trọng tất cả các VĐV, có thể tha thứ sai lầm hoặc thất bại của VĐV, vui với việc cùng VĐV tiếp xúc trao đổi, sẵn sàng lắng nghe ý kiến đóng góp, tâm tư nguyện vọng của VĐV của Huấn luyện viên.

(2) “Hành vi chủ động của vận động viên” là chỉ thói quen suy nghĩ độc lập, có thể tự mình giải quyết khó khăn, chủ động với việc hướng tới HLV đề xuất trao đổi ý kiến, thích ứng một cách chủ động tích cực với hoàn cảnh thi đấu, bảo đảm hoàn thành nhiệm vụ tập luyện của vận động viên.

Đề tài căn cứ vào các thang đo đã được nhiều tác giả nước ngoài sử dụng để đánh giá về Sự bao dung của HLV và Hành vi chủ động của VĐV; cụ thể là:

(1) HLV bao dung: Kết hợp thang đo đã được sử dụng rộng rãi đo lường về lãnh đạo bao dung do Carmeli, Reiter và Zid (2010), tổng cộng có 9 biến quan sát đo lường.

(2) Hành vi chủ động của VĐV: Thang đo về yếu tố này lấy thang đo đo lường về hành vi chủ động của

* Đại học TDTT Bắc Ninh

** Đại học Sư Phạm TDTT TP Hồ Chí Minh

*** Đại học Huế

người lao động của Frese, Fay và Hilburger (1997) làm căn cứ, tổng cộng có 8 biến quan sát. Nghiên cứu sử dụng thang đo Likert 5 điểm để đánh giá từng biến quan sát với mức 1 là hoàn toàn không đồng ý và mức 5 là hoàn toàn đồng ý.

Sau khi xây dựng được thang đo, chúng tôi đưa vào phiếu phỏng vấn và tiến hành phát phỏng vấn theo hai cách trực tiếp và gián tiếp đối với vận động viên của các đội tuyển bóng rổ trình độ cao ở Việt Nam. Đã phát đi 330 phiếu, thu về 305 phiếu, trong đó có 280 phiếu hợp lệ sử dụng cho phân tích, trong đó bao gồm 179 VĐV nam, 101 VĐV nữ; độ tuổi từ 19 đến 26 tuổi; thuộc các đội tuyển bóng rổ trình độ cao của Việt Nam như: Đội tuyển bóng rổ Hà Nội, Quảng Ninh, Phòng không không quân; Thành phố Hồ Chí Minh, Cần Thơ... và các đội tuyển bóng rổ chuyên nghiệp; các đội tuyển thuộc các trường đại học TDTT cả nước.

2.1.2. Kiểm nghiệm độ tin cậy và giá trị thang đo về Sự bao dung của HLV và thang đo lường về Hành vi chủ động của VĐV

Thông qua phần mềm SPSS 20 xử lý số liệu và thu được các kết quả sau:

- **Kết quả kiểm định sự tin cậy thang đo:** Kết quả phân tích từ dữ liệu khảo sát cho thấy tất cả các nhân tố trong mô hình và nhân tố phụ thuộc “Hành vi chủ động của vận động viên” đều đạt tính nhất quán nội tại khi đo lường bằng các biến quan sát đã thiết lập. Hệ số Cronbach’s alpha đều lớn hơn 0.7, hệ số tương quan biến tổng của các biến quan sát trong từng nhân tố đều lớn hơn 0.3 do đó không có biến nào bị loại và thang đo phù hợp sử dụng cho phân tích EFA tiếp theo.

- **Phân tích nhân tố khám phá EFA:** Phân tích nhân tố khám phá EFA với các biến độc lập trong mô hình, sau khi loại đi các biến có hệ số Factor loading thấp ($VAR3\#2 = 0.309$, $VAR4\#6 = 0.379$) cho kết quả: Hệ số KMO lớn hơn 0.5 (0.912), kiểm định Barlett có ý nghĩa thống kê ($p\text{-value} = 0.000 < 0.05$), các biến quan sát đều có hệ số tải nhân tố (factor loading) lớn hơn 0.5, tổng phương sai giải thích lớn hơn 50% (51.416%). Điều đó cho thấy sử dụng phân tích khám phá nhân tố là phù hợp với dữ liệu nghiên cứu.

2.2. Kiểm nghiệm ảnh hưởng của sự bao dung của HLV đối với hành vi chủ động của VĐV trong các đội tuyển bóng rổ trình độ cao Việt Nam.

2.2.1. Mối quan hệ tương quan

giữa Sự bao dung của HLV và Hành vi chủ động của VĐV

Thông qua phương pháp phân tích tương quan Person để xác định mối quan hệ tương quan giữa nhân tố Sự bao dung của HLV và Hành vi chủ động của VĐV cùng với các nhân tố đặc điểm cá nhân VĐV.

Bảng 1 Phân tích mối tương quan giữa nhân tố Sự bao dung của HLV và Hành vi chủ động của VĐV

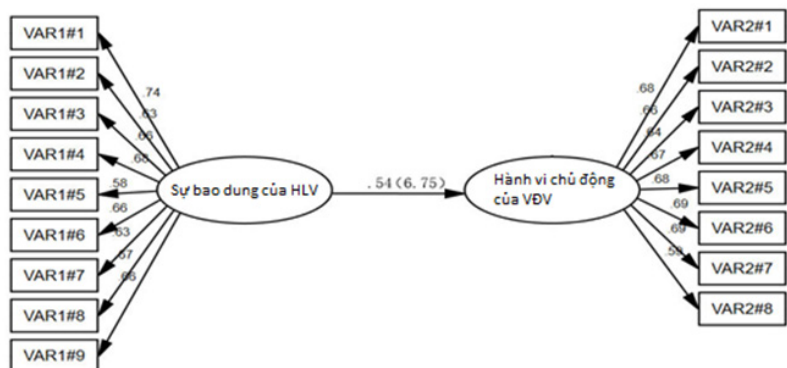
	Giới tính	Độ tuổi	Thời gian tập luyện	Sự bao dung của HLV	Hành vi chủ động của VĐV
Giới tính	1				
Độ tuổi	-0.18	1			
Thời gian tập luyện	0.077	0.643 (**)	1		
Sự bao dung của HLV	0.013	0.046	0.065	1	
Hành vi chủ động của VĐV	0.089	0.131 (*)	0.157 (**)	0.473 (**)	1

Từ bảng 1 có thể nhận thấy giữa nhân tố Sự bao dung của HLV và Hành vi chủ động của VĐV của các đội tuyển bóng rổ trình độ cao Việt Nam tồn tại mối quan hệ tương quan rõ rệt (Hệ số tương quan bằng 0.473; $P < 0.01$), chứng tỏ mối quan hệ mật thiết.

2.2.2. Mức độ ảnh hưởng của Sự bao dung của HLV đối với Hành vi chủ động của VĐV trong các đội tuyển bóng rổ trình độ cao Việt Nam.

Để đánh giá mối quan hệ nhân quả giữa các nhân tố Sự bao dung của HLV và Hành vi chủ động của VĐV, chúng tôi sử dụng phần mềm AMOS để xây dựng mô hình cấu trúc tuyến tính về mối quan hệ giữa hai nhân tố trên, trong đó nhân tố nguyên nhân là Sự bao dung của HLV, nhân tố kết quả là Hành vi chủ động của VĐV.

Hình 2. Mô hình quan hệ giữa Sự bao dung của HLV và Hành vi chủ động của VĐV trong các đội tuyển bóng rổ trình độ cao ở Việt Nam



Mối quan hệ tác động		Hệ số hồi quy	Hệ số hồi quy tiêu chuẩn	S.E.	C.R.	P	
Hành vi chủ động	<---	Sự bao dung HLV	0.53	0.541	0.079	6.746	***
VAR1#9	<---	Sự bao dung HLV	1	0.661			
VAR1#8	<---	Sự bao dung HLV	0.949	0.67	0.098	9.713	***
VAR1#7	<---	Sự bao dung HLV	0.849	0.633	0.092	9.252	***
VAR1#6	<---	Sự bao dung HLV	0.949	0.662	0.099	9.618	***
VAR1#5	<---	Sự bao dung HLV	0.786	0.577	0.092	8.536	***
VAR1#4	<---	Sự bao dung HLV	0.992	0.683	0.101	9.869	***
VAR1#3	<---	Sự bao dung HLV	0.898	0.656	0.094	9.54	***
VAR1#2	<---	Sự bao dung HLV	0.881	0.633	0.095	9.258	***
VAR1#1	<---	Sự bao dung HLV	0.981	0.735	0.093	10.498	***

Bảng 1. Kết quả kiểm nghiệm mô hình tác động của Sự bao dung của HLV đối với Hành vi chủ động của VĐV

Thông qua bảng trên chúng ta có thể nhận thấy hệ số hồi quy của Sự bao dung của HLV đối với Hành vi chủ động của VĐV là 0.541, với $P < 0,001$. Điều đó chứng tỏ Sự bao dung của HLV và hành vi chủ động của VĐV tồn tại mối quan hệ nhân quả rõ rệt, tức là Sự bao dung của huấn luyện viên trong các đội tuyển bóng rổ trình độ cao Việt Nam có thể ảnh hưởng thúc đẩy một cách rõ rệt đến hành vi chủ động của VĐV

3. Kết luận.

Sự bao dung của HLV của các đội tuyển bóng rổ trình độ cao ở Việt Nam đối với việc sản sinh hành vi chủ động của VĐV có tác dụng thúc đẩy rõ ràng. Phong cách huấn luyện của HLV bao dung như tin tưởng, tôn trọng, quan tâm yêu quý, thấu hiểu, hợp tác có thể kích thích nhân cách có tính chủ động của vdv như lạc quan tiến lên, tích cực sáng tạo, kiên trì cố gắng, tiến tới nâng cao năng lực thi đấu thể thao của bản thân VĐV, và thành tích của đội tuyển.

Tài liệu tham khảo

- 1.Thủ tướng chính phủ, quyết định về việc phê duyệt chiến lược phát triển thể dục, thể thao Việt Nam đến năm 2020, số 2198/QĐ-TTg, ngày 03 tháng 12 năm 2010.
- 2.Đặng Văn Dũng. Mối quan hệ giữa huấn luyện viên và vận động viên câu lạc bộ đua thuyền Hà Nội. [J]. Tuyển tập nghiên cứu khoa học thể dục thể thao – Trường đại học TĐTT Bắc Ninh. 2010: 28-32.
3. Nembhard I M,Edmondson A C. Making it safe:The effects of leader inclusiveness and professional status on psychological safety and improvement efforts in health care teams[J]. Journal of Organizational Behavior, 2006, 27(7): 941-966.
4. Carmeli A, Reiter-Palmon R, Ziv E. Inclusive leadership and employee involvement in creative tasks in the workplace: The mediating role of psychological safety[J]. Creativity Research Journal, 2010, 22(3): 250-260.